

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 306. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299307138752/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

Optrøkt BH 8, Dal 111 salmer 3. Larr.: Skaar 265, Nurtzorn II 38-41, Møller II 117f, Liedgren 214f, Ernst Frandsen: Mariaviserne, Kbh. 1926 181f, Thuner m. suppl. 317; Widding II 135, Harald Vistrup og Henrik Glahn: Den gamle åndelige vise Jeg vil mig Herren love, DKÅ 1950-51 40-47; Malling II 483-488; LysterKK 35f.

Overskrift i T-28 som Th med tilføjet forfatternavn «M.H. Tom» ligesom i Rerav og Th86. Varr.: 2 Christelge| christelig. – 1,6 baren alt| bare det =Rerav87, 93, 95, bare der Rerav96; baren all Th86. Rettelsen i Rerav og T-28 skyldes formodentlig, at *baren* = bære den (nl Jans Naffn i 1,5) ikke har kunnet accepteres af en, der opfatter Naffn som et neutrumsord. For sønderjyden Hans Thomsson derimod er navn fælleskøn. – 1,7 sorg| Sorrig =Rerav87, 93, 95, 96, UdkS – 4,1 Englers| Engle oc; Englers oc Rerav82, 93, 95, 96. – 4,4 gjør| gnøre =ThB, ThC, Th86, Rerav82, 87, 93, 95, 96, Udk20, UdkS. – 4,5 sette| sætte =Rerav82, 93, 95, 96, Udk20, UdkS, sette Th86. – 5,2 tæncke| Tæncker S =Rerav 93, 96 – 7,3 maatte| maat UdkS. – 8,2 Verdens| Verdens =ThB, ThC, Th86, Rerav87, 95, 96, Udk20, UdkS. – 8,4 de| at =Rerav93, 96. – 9,1 morgens stjerne| Morgensterne =Rerav95, 96, UdkS; Morgensterne Rerav82, 87, 93.

T-28 kendes hverken fra Udk00 eller UdkW Bemærkelsesværdige sammenfald med Reravs læsemader i 1,6, 1,7; 4,1; 4,5, 5,2, 8,4 og 9,1.

T-29. Maria hun er en tornfru reen

2 Christelig forment| kristeligt ændret, jf n t T-28,2-3. – 3 Løff| pris. – 1,2 Skufften., beuise| jf. Matt.1,18.20.23.25, Lk 1,27.34. – 1,3 fødte| fødte. – 1,3 foruden meent| uden (moralisk) fejl, forseelse. Marias søn var uden synd. Hvis udtrykket gælder Maria, betyder det «uden skade», nl. på Marias modom. Det er altn. katolsk opfattelse, at Maria forblev jomfru både før og efter Jesu fødsel – 1,7 Løse| ru, hvile. – 2,5 Saa., fuld| sådan er Jesus fuld af nåden. – 3,2 met skal| med vished, sikkerhed; med rette. – 3,7 uden Tivste| uden at bestride (troens rigtighed), jf. ODS 24.1173 – 4,1 Jesse Quist| epitet til Jesus, jf Es.11.1 iflg. Chr.III: «Oc der skal opgaa af Riss aff Jesse [dvs. Isaj, Davids far] Sleect. oc en Quist aff hans roed skal bære fruct. – 4,2 Jacobs., Stjerne| epitet til Jesus, jf. 4 Møs.24.17 – 4,5 Vinden all| hele verden – 5,2 besande| fatte, udgrunde. – 5,3 Tunge Staal| om apostlene Johannes og Paulus siger en middelalderbon, at «der twinger vore sterke som staal at owerbare the hemelske ringe», MDB III 407.16 – 5,4 Engle Maal| engles tungemål, jf. 1.Kor 13,1. – 5,7 smide| gange – 6,1 synder Sand i Strand| om syndernes talrigheid som sandkorn jf. MDB II 155.19, IV 174.25; 278.28; 459.2-3; Th 336v str.2; AV 11,6, Hb 10,67, Tr bl H 1r, ReravENBb bl 236v. – 6,2 Soel i sterner| sol i straler, dvs. solens straler. – 6,4 lathes| især. – 6,5-6 Gud skabt| til rimet fortælt-skabt jf. 43 str 5,1-2 og T-14 str 2,5-7.

Hans Thomissøns lutherske kontrafaktur af den katolske Mariavise med samme begyndelse. Optaget som den 9.salmie »Om Christi Persona oc Embede« i Th 41r med overskriften »Maria hun er en lømfru teen etc. Christelghe forrent, Iesu Christo til Loff oc are.«

Optrykt BH 9; Dal 111 salmer 4. Lutt : Skaar 297; Nutzhorn II 42-46; Moller II 118; Thuner 708; Widding II 135f; Malling III 292-95

Overskrift i T-29 som Th med tilføjet forfatternavn »M.H. Tom.« ligesom i Rerav og Th86. Varr: 1,6 gifvæ| gifvæ. – 2,1 Verdens| Verdens =ThB-C, Th86, Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 2,1 Mestre| Mestre =Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 3,3 Christ| Christus. – 3,3 syndens| syndens =ThB-C, Th86, Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 3,4 Dieffuelens| Dieffuelens =Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 3,7 hiertelige| hiertelig. – 4,3 forunst| Christ =Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 5,2 dybe sindel| dyb besinde. – 5,3 O| Oc =Rerav82, 93, 95, 96. – 5,7 hundred| hundrede. – 6,3 synders| Syndens. – 6,4 dødens| Dødens =ThB-C, Th86, Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 6,5 bliffæ| vare =Rerav82, 87, 93, 95, 96. – 6,7 sine| dine =Rerav82, 87, 93, 95, 96, Th86.

T-29 kendes ikke i Udk. Bemærkelsesværdige sammenfald med Reravs læsemåder i 2,1, 4,3; 5,3, 6,5 og 6,7.

T-30. Herr Christ Gud Faders Eenbaarne Søn

1,2 Raad| plan, beslutning, nl. indholdet i Guds frelsesplan. – 1,4 Lagerstoff| staa| ligesom skrevet staa, nl. i Joh.1,14 18. – 1,5 Morgensterne| jf. Joh.Åb 22,16. Jf. i T-28 str.9,1 – 2,1 verden| blevet til, født – 2,2 I| ind| jf. Gal 4,4 Muligvis henrydes til Elhasprofeten om Kristusiden som de sidste 2000 ar af verdens alit 6000 ar, jf. LysterNS 83f – 2,3 fæbæ| mistede – 2,5 beleuder| lænket, jf. Joh.Åb.20,1f – 3,6 sødhed| godhed, jf. Ps 34,9, 1. Pet.2,3 – 3,7 tørste| jf. Matt.5,6; 1. Pet.2,2. – 4,1 Du| fæden| jf. Joh.1,3. – 4,2-4 Oc est. mael| jf. Joh.Åb. 11,15,17. – 4,7 uale| tvivler – 5,1 vdaff dit gode| i din godhed. – 5,5f aldrig mere, fæden| aldrig andet end. – 6,2 bestyre| styre. – 6,3-4 Den gamle Adam| maal| jf. Rom.6,4-6; Ef.4,22,24; Kol.3,9f – 6,3 krencke| svække, tilintetgjøre.

Elsabeth Kreuzigers *Herr Christ, der eyng Guds son*, Wack III 67-68, fra 1524. Dansk overs. 1529 med en tilføjet næstsidste strofe og med overskriften »Een skøn(?) løfsang aff Christo«. I Tausen 12v er salmen opfattet som julesalmie: »En anden skøn Løffsang aff Christi fødzels«. Th 29r vender tilbage til 1529-versionen både m.h.t. salmens funktion – den anbringes nu som 1. salmie »Om Christi Persona oc Embede« med overskriften »Her Christ Gud Faders enborne Son etc. Elisabeth Crucigers.« – og m.h.t. dens ordlyd i str.1,3; 3,6; 4,2 og 5,1. Niels Knud Andersen konkluderer dog forhastet, at salmens anvendelse som julesang altså ikke slog an. Th fik ikke det sidste ord. I Rerav er den anbragt blandt »Psalmier i Aduentz Hoytid«, men med denne brugsanvænt i